

UNKARIN VALLANKUMOUS

(Jatkoa viime numeroon).

Työväen valtaa kohti.

Hyökkäys "Nepszavaan" pantiin kommunistien syyksi, vaikka oli syytä otaksua, että sen järjestivät itse sosialidemokratit. Sitäkään ei voitu todistaa, kun samalla kommunistien johtajat vangittiin.

Juttu on seuraava: Samana päivänä, helmik. 20 oli tullut Tshitsheriniltä sähkösanoma, jossa kommunistipuoluetta pyydetään saattamaan sosialidemokratien tietoon, että Bernin kongressin päättämä lähetystö — johon Buchingerin oli määrä ottaa osaa — saa kernaasti tulla Venäjälle; saa sinne tulla muitakin porvareita. — Kommunistipuolueesta ilmoitettiin tämä sos.-dem. puolueelle, kun äkkiä sos.-dem. puoluesihteerin keskeytti sen asian ja ilmoitti hyökkäyksestä "Nepszavaan": seitsemän kuollutta (poliiseja) sekä haavoittuneita.

Kommunistit käsittivät heti, että tämä vain vahvistaisi sos.-dem. asemaa. Oli juuri odotettu metallimiesten päätöstä joka olisi synnyttänyt ministeripulan ja sos.-dem. puolueen hajaannuksen. Nyt meni sekasin. Yöllä kuulivat ne vielä, että hallitus oli päättänyt vangituttaa kommunistit. Nämä sopivat nyt sitä, että jokainen on yön kotonaan eikä anna piiloutumalla epäluulon varjoliekaan tilaa. Ja — yöllä ajoivat poliisiautot pitkin kaupunkia. Aamulla oli vankila täynnä kommunisteja.

Näitä vastaan käytti poliisi väkivaltaa; Bela Kun noli verissään. Porvarislehdet moittivat siitä poliisia, mutta "Nepszava" puolusti. Ja sos.-dem. yrittivät kuumiltaan takoa. Julistivat 21 p:ksi mielenosotuksen — johon ottivat osaa poliisit, upseerit, teurastajat y. m. Työväkeäkin oli liikkeellä, mutta turhaan yrittivät sos.-dem. puhujat kiihottaa sitä kommunisteja vastaan. Ja kahden päivän päästä oli j. kommunistisia julistuksia kaduilla. Helmik. 24 p. piti 5,000 työtöntä metallimiestä kokouksen, jossa panti vastalauseensa poliisiterroria vastaan.

Kommunistikomiteoita oli useitakin ja vain suurella vaivalla saatiin niistä muodostetuksi päteväksi tunnustettu keskuskomitea.

Pian täytyi hallitusherrain todeta, että työväen mieliala kääntyi yhä enemmän kommunistien puolelle. Sen painostuksesta pääsi 29 kommunistia vankilasta. Muita vastaan nostettu murhasyyte raukesi: "tekijöitä ei ole voitu löytää". Nyt heitä syytettiin "valtiopetoksesta".

Mutta työväen kanta ilmeni yhä selvempänä. Kommunisteista puhdistetussa neuvostossa vaadittiin yhdyttäväksi Moskovan Internationaleen. Piirikokoukset vaativat tehtaiden ja maan yhteiskunnallistuttamista ilman korvausta. Eräiden suurtilain alustalaiset valtasivat ne. Maaseutu kävi niin levottomaksi että useassa piirissä julistettiin piiritystila. Eri teollisuusalain ja piirien työväki vaati päätöslauseissa työväen diktatuuria ja pani vastalauseensa sos.-dem. terroria vastaan.

Sos.-dem. yrittivät agiteerata vaaleja varten. Mutta työväki oli siihen haluton. Se teki päätöksiä päivän asioista. Varsinkin vaadittiin kommunistien vapauttamista. Sosialidemokraattien osakkeita ei nostanut sekään selitys, että jollei saa enemmistöä, niin on valmis kumoamaan parlamentin. Tämä selitys heikensi vielä enemmän heidän asemaansa, ja kirjaltajain lähetystö (Bogar, Mausz ja Sebök) kävi kommunistien luona vankilassa neuvottelemassa Unkarin työväenliikkeen yhtymisestä.

Lähetystön kehotuksesta laati Bela Kun vankilassa (11.3.19) ehdotuksen työväenliikkeen yhtymisohjelmaksi. Hän selittää heti alussa, että "vain todellinen, eikä pelkkä näennäinen, yhteys palvelee proletariaatin vapautusta." — "Periaatteellinen myönytys (uhri) merkitse epäilemättä periaatteesta luopumista." Kun Saksan sos.-dem. yhtyminen aikaansaatiin Gothan kompromissiohjelmalla (18-5), arvosteli Marx ankarasti siinä tehtyjä periaatteellisia myön-

nytyksiä ja ennusti, että se hetken menestys saadaan vielä kalliisti maksaa. Ja tosiasiat ovat sen vahvistaneet.

Jolleivät Venäjän bolshevikit v. 1917 olisi lopettaneet "diplomatisoimista" puolueessa (kuten Lenin sanoo), elleivät Rosa Luxemburg, Liebknecht ja Mehring, verettömimpiä riippumattomia myöten, olisi lopettaneet tennäistä "eheyttä" Scheidemannien kanssa, elleivät italialaiset olisi tehneet sitä Tripolin sodan aikana — elleivät nämä olisi täten hankkineet itselleen vapaan propagandan ja toiminnan tilaisuutta, niin olisi historia eräitä vallankumoustopauksia ja menestyksiä heikompi. Hajaannus tuntuu vastenmieliseltä, mutta se, on "välttämätön paha". Sen kautta käy tie uuteen yhtymiseen ja taistelussa säästyy paljon uhreja.

Luottaen siihen että Unkarin työväenluokan yhtyminen proletaaris-kumouksellisella pohjalla on mahdollinen, hahmottelee Bela Kun sille ohjelman, jonka pääkohdat ovat seuraavat: ei kannatusta porvarisvaltion hallitukselle; työväen valtajärjestöjä ovat neuvostot; ei kannatusta n. s. "vallankumoukselliselle maanpuolustukselle" (tshekkejä, rumaneja, serbejä vastaan), sillä vallankumoussotaa voidaan käydä vain kun valta on omissa käsissä, yhteys kapitalistietujen kanssa on lakannut eikä jouduta luomaan uutta kansallissortoa; Unkarin vallankumous on siirtymässä proletaariseksi, se edellyttää neuvostovaltaa, proletariaatin luokka-armeijaa ja porvariston aseistariisumista, byrokratian hävittämistä ja työväenjoukkojen itsehallintoa neuvostojen kautta, toimitsijoille amnattimiehen palkka (poikkeuksena joku spesialisti); jo ennen vallanottoa tuotannon yhä tiukennettu kontrolli ja selvänotto varastoista; suurtilojen pakkoluovutus ja palkkatyön kieltö (omistajalle voi jäädä niin paljon maata kuin hän voi perheineen muokata), yhteiseksi otetun maan viljeleminen kyläneuvostojen toimesta, maanjakoa vastustettava, ylimencastena tuotanto-osuuskuntia; pankkien ja tuotannonvälineitten kansallistuttaminen, elintarpeiden sekä ulko- ja tukkukaupan monopoli, siirtyminen luontaispalk-

kaan työnsuojelus ja työkuri; kirkon ja valtion ero, koulu palvelemaan sosialismia.

Bela Kun arvelee, että tällä pohjalla voisivat työväenliikkeen vallankumoukselliset ainekset yhtyä. Pelottelut pulilla ja ulkonaisella uhkalla eivät voi estää vallankumouksellista sosialistia toimimasta avoimesti tähän suuntaan. Nykyisen entente-orjuuden sijaan pyrkii proletariaatti Venäjän, Saksan, Lätin ja Ukrainan vallankumouksellisen proletariaatin kanssa yhteyteen. Kansainvälinen vallankumous ei ole humpuuki, mutta Kansain Liitto on. Vararikoinen on myös Bernin Internationale.

Käytännöllisinä toimenpiteinä ehdottaa Bela Kun vallankumouksellisten aineiden konferenssia tästä asiasta keskustelemaan; puolueohjelman uudistusta, niin että siitä käy selville imperialismiin olemus kapitalismin viimeisenä asteena; kapitalismin vararikko varma kanta valtiososialismia eli valtiokapitalismia sekä yleensä valtiota vastaan; neuvostovalta ja liittymisen vallankumoukselliseen Internationaleen.

"Puhtaasti sosialistista hallitusta" porvarillisella valtiopohjalla ei voi olla. — Neuvostovaltan toteuttavat proletaarijoukot ja johtoon joutuvat ne, joiden rohkeus sen edellyttää. Teko on kumouksellisen koetuskiivi. Ja taistelu on yhdistävä työväenluokan.

Tuollainen oli kikirjeen pääsisältö. Sen vaikutus oli oleva nopeampi kuin arvattiinkaan. Sillä tilanne kehittyi kireäksi. Maalaisköyhälistö valtasi suurtiloja, työväki tehtaita. Kiihkeästi vaadittiin kommunistien vapauttamista. Maalisk. 21 p. oli Csepelin tehtaassa kaikkien Puda-Pestin tehtaiden työväenedustajain neuvottelu siitä, missä muodossa työväen vaatimus esitetään presidentti Karolyille ja sotaministeri Böhmille, ja mitä tehdään, jos tulee kieltö. Hallitus tiesi työväen mielialan. Ja se oli juuri edellisenä päivänä saanut ententeltä nootin, joka yhä supisti maan rajoja. Se ei kyllä mitenkään vaikuttanut kumousprosessin kulkuun työväessä, mutta hallituksen aseman se teki mahdottomaksi. Pelastukseksi suunnitteli Karolyi sos.-dem. hallitusta, josta tulisi tilanteen paljastaja (porvareille)

ja uhka ententelle, että jos vielä kiristätte, niin . . . Mutta sillä aikaa kun presidentti vielä haaveili tällaisia, oli asia ratkaistu muualla. Samana maaliskuun 21 p. ilmes-tyivät sos-dem. johtajat Eugen Landler, Jakob Woltner, Siegmund Kunfi, Josef Pogany ja Josef Haubrich vankilaan, ilmoittaen puolueensa täydelleen hyväksyneen Bela Kunin ehdotuksen, joten ei muuta kuin lyö-dään puolueet yhteen ja otetaan valta (sos-dem. Buchinger, Garami ja Peidl olivat ve-täytyneet syrjään). Bela Kun yritti peri-aatteellista keskustelua, mutta sosialide-mokrateilla ei ollut siihen aikaa. He hy-väksyivät kaikki urakalla. Ja niin allekir-joittivat edellämainitut sosialidemokratit se-kä kommunisti Bela Kun, Bela Szanto, Bela Vago, Franz Jancsik, Karl Vantus, Eduard Chlepko, Ernst Seidler ja Josef Rabinovits seuraavan päätöksen:

“Unkarin sos.-dem. puolue ja kommunisti-nen puolue ovat tänään johtojensa yhteises-sä istunnossa päättäneet viipymättä yhdis-tää nämä puolueet. Yhdistetyn puolueen ni-menä on, kunnes vallankumouksellinen In-ternationale päättää puolueen lopullisesta nimestä, “Unkarin sosialistipuolue”. Yhty-minen tapahtuu sillä perustalla, että molem-mat puolueet yhdessä ottavat osaa puolueen johtoon ja hallitukseen. Puolue ottaa pro-letariaatin nimessä heti koko vallan käsiin-sä. Proletariaatin diktatuuri toteutetaan työväen-, talonpoikain- ja sotilasneuvostojen kautta. Kansalliskokouksen aiotut vaalit raukeavat siis luonnollisesti. Viipymättä on luotava proletariaatin luokka-armeija sekä otettava porvariston käsistä aseet pois. Pro-letariaatin vallan varmentamiseksi ja en-tenteimperialismia vastaan on solmittava mitä täydellisin ja läheisin liitto Neuvosto-Venäjän kanssa.”

Sitten lähtivät sosialidemokratit työ-väenneuvostoon, jossa Alexander Garbai jo selosti heidän kääntymystään. Kommunis-tien puolesta puhui Alexius Bolgar. Neu-vesto hyväksyi yhtymisen.

Sillä aikaa oli matruusijoukko tullut van-kliaan vapauttamaan kommunisteja, mutta siellä oli oikeusministerinkin lähetti samal-la asialla. Yöllä muodostettiin “Vallanku-

mouksellinen Hallitusneuvosto”, joka julisti proletariaatin diktatuurin. Illalla oli pre-sidentti Karolyi, jolle sosialidemokratit ei-vät koko päivänä olleet aikomuksistaan mitään ilmoittaneet, luopunut, jättäen val-lan proletariaatille. Porvareille, jotka häntä siitä syyttivät, vastasi hän vain todenneen-sa mitä oli tapahtunut.

Mutta kun kommunistiset kansankomisa-rit seuraavana päivänä kokoontuivat ulko-asiain osastoon, sanoi Bela Kun: “Se kävi liian sileästi. En voinut nukkua. Koko yön olen ajatellut, missä me olemme tehneet virheen. Sillä jossain sen täytyy piillä. Se kävi liian sileästi. Mutta pelkään, että sen vielä löydämme, liian myöhään.”

Hänen aavistuksensa toteutui.

Millaisten kanssa olivat kommunistit olleet tekemisissä.

Kuinka on selitettävissä Unkarin sociali-demokraattien äkillinen kääntymys? — Mi-kä sai heidät yhdessä yössä omaksumaan kommunistisen ohjelman? Eräs heidän joh-tajistaan Jacob Weltner, on selittänyt, että silloin jo olivat suuret liitot, kuten rautatie-läiset, metallimiehet ja kirjapainotyöläiset, hyväksyneet kommunistisia päätöksiä. “Meidän oli siis valittava veljessodan, yh-tymisen tai täydellisen syrjäänjoutumisen välillä.”

Siinä se on asian ydin. He tahtoivat edelleen pitää johtopaikkansa. Ja kun Unkarissa puolue- ja ammattiyhdistyskoneisto oli täysin yhteinen, seurasi koko virkakunta-kin matkassa. Mutta heidän sydämensä ei-vät olleet mukana.

Ja sen tunki vallankumouksellinen työvä-ki. Kun tuli puoluevaaleja, joutuivat ne si-vuun, joista eivät kommunistit olleet takaa-massa. Ja kun jonkun sosialidemokraattisen komissarin piti antaa jokin selostus tai alustaa kysymys neuvostossa tai muualla, niin täytyi jonkun kommunistin olla muka-na. Ja vaikka he koettivat vallankumouk-sellisilla fraaseilla voittaa kommunistitkin, eivät he saaneet köyhälistöä vakuutetuksi vilpittömyydestään. Sillä sitä vilpittömyyt-tä ei ollut. Weltner kirjoitti myöhemmin Wienin “Arbeiterzeitungissa”, että useim-

mat heistä tiesivät, ettei niissä oloissa voi työväenvaltaa ylläpitää ja "kulkivat avoimin silmin romahdusta kohti", ainoana puolustuksenaan, että halusivat senkin jälkeen "säilyttää työväenliikkeen."

Mutta miksi menivät kommunistit siihen sopimukseen?

Bela Kunin kirje ei sitä edellyttänyt. Sehän oli tarkotettu keskustelun pohjaksi rehellisten kumouksellisten ainesten yhtymiselle. Ei suinkaan ollut aikomus vetää opportunisteja vaheliittoon kommunistien kanssa, vaan vetää raja, joka ne työntäisi pois. Eiväthän ne kuulu yhteen. Paitsi periaatteellista eroa erottaa ne toisistaan joka askeleella toiminnan erilaisuus.

Mutta nyt ei aika antanut tuohon erotamisprosessiin tilaisuutta. Työväki tuli joukolla kommunistipuolueeseen ja sen pinta-asakka pelasti itsensä mukaan.

Kommunistit saattoivat lohduttaa itseään sillä, että tekevätpähan työtä — kuten porvarilliset specialistitkin. Onhan valta työväen käsissä, ja mitä lujempi se on, sitä vähemmän on vikuroinnille tilaa.

Vallankumouksellinen tilaune antoiinkin hyviä toiveita. Venäjän Puna-armeija oli Tarnopol—Kamenez-Podolskin linjalla, n. 200 km. Unkarin rajalta. Yhtenäisen vallankumouksrintaman luomisen edellytykset siis suotuisat. Muuallakin oli liike käynnissä. Spartakistit tappelivat Saksassa. Tšhekiassa ja Itävallassa oli liikettä. Unkarin työväki voi siis voimakkaalla otteella antaa tälle kehitykselle sysäyksen eteenpäin. Sellaista tilaisuutta ei voi olla käyttämättä. Ja kun joukko sosialidemokraatteja tarjoutuu olemaan mukana, niin mitäpä heitä kieltämään.

Ja niin sai Unkarin neuvostovalta jalkoihinsa painon, joka haittasi sen liikkeitä ja oli yhtenä pääsyynä sen kukistumiseen.

Ristiriitoja seurauksineen.

Socialidemokratit eivät käsitä imperialismin olemusta. He kyllä näkevät trustit ja kartellit kapitalismin "luonnollisena kehitysilmiönä", mutta he eivät käsitä että ne samalla merkitsevät kapitalismin loppua. Vapaa kilpailu on ensin voimakas tuotannon

kiihotin. Mutta tuotantovälneitten ja tuotantotavan täydellistyttyminen tulee lopulta vapaan kilpailun haudankaivajaksi. Teknillisillä parannuksilla ei enää saada voittoa kohoamaan. Markkinain täytyminen uhkaa sen kutistaa olemattomiin. Pelastuakseen yrittää kapitalismi voittaa anarkiansa organisationilla. Mutta trustiutumisen tarkoittaa monopolia, joka merkitsee, että kapitalismi on täyttänyt historiallisen tehtävänsä. Se tulee tuotannon edelleenkehittymisen kahleeksi. Yrittää tukahduttaa ihmiskunnan elämän.

Todistuksena mailmansota. Sitä ei sosialidemokratia ymmärtänyt kapitalismin lopun aluksi, jota olisi käytettävä sen kukistamisen valmistukseen. Päinvastoin sosialidemokratit tarrautuivat syyllisyyskysymykseen ja koettivat todistaa, miksi työväen on kannatettava isänmaata, s. o. imperialismia.

Unkarin sosialidemokratia ei ollut tilaisuudessa eduskuntatietä myöntämään varoja sotaan varten; äänioikeuden puutteessa ei sillä ollut edustajia. Mutta se teki muun voitavansa. "Todisteli", mitä vahinkoa Unkarin työväelle olisi ententen voitosta; puhvasi sotalainoja, joihin ammattiyhdistykset sijoittivat varojaan; ja kehui "meidän armeijamme" voittoja, s. o. sitä kuinka proletarit imperialismin iloksi raatelivat toisiaan.

Mutta kun sodan pitkittyessä ilmeni raskas uupumus, tuli sosialidemokratia passifistiseksi. Rauha millä hinnalla tahansa! "Ei voittajia eikä voitettuja." Wilsonin bluffi pystyi heihin täydellisesti. "Demokraattisista syistä" muka Amerika sotaan ryhtyi. Innostuksella otettiin vastaan ne "14 pykälää". Tunnussanaksi tuli "aseistariisuminen", jonka Kansojen Liitto toteuttaisi. Sitä ihanaa uskoaan tyrkyttivät nyt sosialidemokratit työväelle. Onko sitten ihme, että vallankumouksellisen hallitusneuvoston puheenjohtaja A. Garbai neuvostodiktatuurin neljäntenä kuukautena eräässä istunnossa lausui: "Minä olin tykkänään toisellaisen politiikan linjalla, lähdin kokonaan toisista teoreettisista ja periaatteellisista arvioista ja olen tehnyt 20 vuotta työtä työväenliikkeessä, alkää siis ihmetelkö sitä, etten voi sopeutua siihen ajatusmail-

maan, jolle proletariatin diktatuuri perustuu”.

Tämä koskee erityisesti sosialidemokratien suhdetta valtioon. Hehän näkevät valtion taloudellisessa kontrollissa sosialismin alun. Joutuvat sitten valtiokapitalismiin. Eivät käsitä valtion, demokraattisemman, olemusta luokan sortovälineenä, eikä siis porvarisvaltion murskaamisen välttämättömyyttä. Marxin lausunnot valtiosta ja proletariaatin diktatuurista, erityisesti Parisin Kommunista, ovat heille suljettu kirja. Eivätkä he elävin silmin näe, mitä ympärillä tapahtuu.

Unkarin sosialidemokratit tulivat vanhoine käsityksineen neuvostohallitukseen. Siitä oli käytännössä turmiollisia seurauksia. Niinpä kun ensi istunnoissa oli esillä kysymys poliisin, santarmiston ja suojelusvaltion aseistariisumisesta, estivät sen sosialidemokratit. Nehän kuuluivat heidän järjestönsä! Mutta työväki vihasi niitä. Ja kun ne näyttäsivät kaduilla ottivat työläiset omavaltaisesti niiltä aseet. Täytyi järjestää uusi ”Punainen Vartio” — mutta siihen jäivät entiset uusissa puvuissa. Tuli sentään uuttakin väkeä, työväenosastoja, jotka olivat neuvostovallan paras tuki. Vanhat sen sijaan sitä kaikin keinoin vahingoittivat: käyttäytyivät ulkonaisestikin huonosti, herjasivat punasoturien vaimoja, harjoittivat ja suosivat salakauppaa, maalla yhtyivät vastakumouksellisiin kapinoihin ja rintamalla valkoisiin. Lopuksi myönsivät sosialidemokratitkin, että se roska on puhdistettava, mutta silloin oli jo myöhä.

Myös ottivat sosialidemokratit suojaansa byrokratian. Neuvostoista ei tullut välittömiä hallintaelimiä, ”työtö tekeviä laitoksia”, kuten Marx sanoo Kommunista. Asioita hoiti edelleen sen ulkopuolella oleva koneisto. — Jopa sos.-dem. vastustivat kirkon ja valtion erottamistakin. Mutta kun dekreetti viipyi, ryhtyivät paikalliset neuvostot toimeen. Yhtenäisen ohjeen puutteessa joutuivat ne toisissa paikoissa menettelemään epäviisaasti, ja hallituksen määräykset sitten ikäänkuin antoivat tukea papistolle. Seläläinen toi sekaannusta. Papit käyttivät tilaisuutta vastavallankumoukselliseen agitatio-

siooniin ja yllyttivät talonpoikia. Lopuksi kyllä sosialidemokratit halusivat panna sille rajan, mutta saivat vastauksen että nyt on myöhä, kun he itse ovat auttaneet sen suureksi. On hyvin tarkka asia lujalla politiikalla estää pappien vastavallankumouksellinen myyräntyo, samalla tarpeettomasti loukkaamasta eräiden kansanryhmien uskonnollisia tunteita. Se voi onnistua, mutta ei haparoimalla.

Tietysti sosialidemokratit puolustivat porvariston ”painovapautta”. Porvarilehdet saivat ilmestyä. Ja käyttivät tilaisuutta. Eivät ne ensin neuvostovaltaa vastaan suoraan hyökänneet. Mutta kun saivat tietää sosialidemokratien heidän ”vapauttaan”, turvaavan, alkoivat salakavalasti hyökkäillä ja levittää paniikkia. Sitäpäisi kuluttivat suuria paperivarastoja, joita vaille työväenlehdet jäivät. Vasta kun ne alkoivat olla lopussa, saatiin porvarislehdet lakkautetuiksi. Antoivathan kyllä Venäjällä bolshevikitkin porvarilehtien ensin ilmestyä, mutta sitten kävi se ylellisyys sekä kalliiksi että vaaralliseksi. Ne lakkautettiin. Kaiken mailman sosialidemokratit itkevät niiden ”sortamista”, mutta työväki käsittää, että ne ovat ymmärrettävät vastustajat aseiksi sekä niitä semmoisina kohdeltava.

(Jatketaan.)

ORJIA SAAPI KOHTUHINGOILLA TÄHÄN AIKAAN.

Köyhä työläistyttö Trentonissa, N. J., nimeltä Dorothy Miller, 16 vuotias, ilmoittaa New Yorkin lehdissä, että hän on valmis menemään naimisiin sen miehen kanssa, olkoonpa hän sitten kuka tahansa, joka voi antaa \$100 sairaan äitinsä leikkaamista varten. Porvarilehdet puustaavat tyttöä erikoisesti, että hän on tottunut ja kykenevä työntekijä ja kaunis j. n. e. Samoissa lehdissä kuitenkin selitetään usein, että työläisnaiset tahallaan vajoavat prostitutsiooniin ja myymään itseään enimmänsä tarjoaville. Mutta niiden mielestä kai ei näin julkinen orjakauppa olekkaan epäsiiveillisyyttä.